



Βρυξέλλες, 12 Μαρτίου 2024
(OR. en)

7427/24

CLIMA 102
ENV 251
ENER 118
TRANS 135
AGRI 182
ECOFIN 283
COMPET 277
IND 134
MI 261

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: 6291/24 + ADD 1-6

Θέμα: Ανακοίνωση σχετικά με τον κλιματικό στόχο της Ευρώπης για το 2040
– Ανταλλαγή απόψεων

1. Προκειμένου να κατευθύνει την ανταλλαγή απόψεων επί του προαναφερόμενου θέματος κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου (Περιβάλλον) της 25ης Μαρτίου 2024, η Προεδρία εκπόνησε το συνημμένο σημείωμα, στο οποίο περιλαμβάνονται επίσης ερωτήματα προς τους υπουργούς.
2. Καλείται η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων να λάβει υπόψη το σημείωμα και τα ερωτήματα της Προεδρίας και να τα διαβιβάσει στο Συμβούλιο για την ανταλλαγή απόψεων.

Ανακοίνωση σχετικά με τον κλιματικό στόχο της Ευρώπης για το 2040

– Ανταλλαγή απόψεων –

Εισαγωγή

Στις 6 Φεβρουαρίου 2024 η Επιτροπή δημοσίευσε την ανακοίνωσή της σχετικά με τον κλιματικό στόχο για το 2040¹, στην οποία παρουσιάζεται ένα όραμα για μετά το 2030 στο πλαίσιο της επιδείνωσης της κλιματικής αλλαγής και του πολλαπλασιασμού των επιπτώσεων της στη ζωή μας. Προβλέπεται ένα όραμα για την Ευρώπη ως ήπειρο με ισχυρό βιομηχανικό οικοσύστημα, καθαρή, οικονομικά προσιτή ενέργεια με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και βιώσιμα τρόφιμα και υλικά, το οποίο θα εξυπηρετεί τους πολίτες της ΕΕ και θα προστατεύει την ΕΕ από μελλοντικές κρίσεις. Βάσει λεπτομερούς εκτίμησης επιπτώσεων, η ανακοίνωση προτείνει στόχο για τη μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 90 % έως το 2040, σε σύγκριση με το 1990, με σκοπό να τεθεί η ΕΕ σε σταθερή πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050. Ο προτεινόμενος στόχος θεωρείται ότι ανταποκρίνεται στις επιστημονικές συμβουλές και συμβαδίζει με τις δεσμεύσεις στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού. Στόχος της ανακοίνωσης είναι να ξεκινήσει μια διεξοδική συζήτηση επί του μελλοντικού πλαισίου πολιτικής για το κλίμα για την περίοδο μετά το 2030. Οι νομοθετικές προτάσεις που θα ενσωματώνουν τον στόχο για το 2040 στο ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα και μεταγενέστερα τομεακά μέτρα θα υποβληθούν από την επόμενη Επιτροπή.

Στους κόλπους του Συμβουλίου, ξεκίνησε, στις 12 Φεβρουαρίου 2024, λεπτομερής εξέταση της ανακοίνωσης και εκτίμηση επιπτώσεων σε επίπεδο Ομάδας. Λόγω του διατομεακού χαρακτήρα της πολιτικής για το κλίμα, η Προεδρία μεριμνά για την ενεργό συμμετοχή στις εν λόγω συζητήσεις εκπροσώπων από άλλα τμήματα του Συμβουλίου.

¹ Έγγρ. 6291/24 + ADD 1-6

Προς μια δίκαιη μετάβαση και ανταγωνιστική βιωσιμότητα

Σύμφωνα με την ανακοίνωση, ο εξηλεκτρισμός θα βρίσκεται στο επίκεντρο της μετάβασης σε ένα πλήρως απανθρακοποιημένο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας έως το 2040 όσον αφορά τα κτίρια, τις μεταφορές και τη βιομηχανία. Η απομάκρυνση από τα ορυκτά καύσιμα θα αυξήσει την ανεξαρτησία και την ανοικτή στρατηγική αυτονομία της ΕΕ και θα μειώσει τον κίνδυνο κλυδωνισμών των τιμών. Αν και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας θα αποτελέσουν τη ραχοκοκαλιά αυτής της μετάβασης, θα καταστούν αναγκαίες όλες οι λύσεις ενέργειας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Η απανθρακοποίηση της βιομηχανίας θα απαιτήσει μια πιο κυκλική οικονομία, αυξημένη χρήση τεχνολογιών δέσμευσης άνθρακα και ανάπτυξη λύσεων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, καθώς και ένα ρυθμιστικό και χρηματοδοτικό περιβάλλον που θα υποστηρίζει την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η ανάγκη για ενισχυμένο ρόλο των βιομηχανικών απορροφήσεων άνθρακα στους τομείς στους οποίους είναι δύσκολο να μειωθούν οι εκπομπές (ως συμπλήρωμα στις χερσαίες απορροφήσεις), στις 6 Φεβρουαρίου 2024 η Επιτροπή δημοσίευσε ανακοίνωση με θέμα τη βιομηχανική διαχείριση του άνθρακα².

Οι εκπομπές από τον τομέα των μεταφορών θα πρέπει να απανθρακοποιηθούν κατά σχεδόν 80 % έως το 2040 σε σχέση με το 2015 μέσω ισχυρών επενδύσεων σε υποδομές, τεχνολογικών λύσεων, τιμολόγησης του άνθρακα, υιοθέτησης καυσίμων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και αλλαγής του τρόπου εκτέλεσης των μεταφορών. Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τον τομέα της γεωργίας και της γης θα πρέπει να μειωθούν εξασφαλίζοντας παράλληλα οικονομικά προσιτή παραγωγή τροφίμων ποιότητας στην ΕΕ. Η ανακοίνωση τονίζει την ανάγκη για συντονισμό σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας των τροφίμων και για αποδοτικότερη ως προς τη χρήση των πόρων και φιλική προς τη βιοποικιλότητα διαχείριση του τομέα της γης για την αύξηση της ανθεκτικότητάς του στην κλιματική αλλαγή.

² Έγγρ. 6306/24

Η πλήρης εφαρμογή του συμφωνηθέντος πλαισίου για το 2030 αποτελεί βασικό παράγοντα που θα ευνοήσει την επίτευξη του στόχου για το 2040. Αυτό πρέπει να συμπληρωθεί με ένα ευρύ ευνοϊκό πλαίσιο για τους δύο εξίσου σημαντικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, δηλαδή τη δίκαιη μετάβαση και την ανταγωνιστική βιωσιμότητα. Επομένως, θα χρειαστεί να υπάρξει μεγαλύτερη εστίαση σε μια δίκαιη μετάβαση που δεν θα αφήνει κανέναν στο περιθώριο, καθώς και στρατηγικός διάλογος, μεταξύ άλλων με τον βιομηχανικό και τον γεωργικό κλάδο. Η τιμολόγηση του άνθρακα θα συνεχίσει να αποτελεί βασικό μοχλό της αλλαγής και το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ (ΣΕΔΕ) θα πρέπει να συμπληρωθεί από άλλους μηχανισμούς όπως η αποδοτική χρήση της φορολογίας της ενέργειας και η σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων για τα ορυκτά καύσιμα. Η απαιτούμενη ταχεία υιοθέτηση τεχνολογιών μηδενικών και χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών αναμένεται να δημιουργήσει μια μεγάλη εγχώρια αγορά για τους κατασκευαστές καθαρών τεχνολογιών και να παράσχει κίνητρα για έρευνα και καινοτομία. Παρόλα αυτά, δεδομένου ότι οι πραγματικά ισότιμοι όροι ανταγωνισμού απαιτούν μια παγκόσμια προσέγγιση για την τιμολόγηση του άνθρακα, η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να συμμετέχει ενεργά στην κλιματική διπλωματία με σκοπό να ενθαρρύνει πρωτοβουλίες τιμολόγησης του άνθρακα σε άλλες έννομες τάξεις.

Το κόστος της αδράνειας και οι δράσεις για το κλίμα ως επενδυτική πολιτική

Η ανακοίνωση υπενθυμίζει ότι τα ακραία κλιματικά φαινόμενα έχουν αυξηθεί από το 1980 μέχρι το 2022 και έχουν προκαλέσει 220 000 θανάτους και ζημιές ύψους 650 δισ. EUR στην ΕΕ κατά την περίοδο αυτή, εκ των οποίων περίπου 170 δισ. EUR κατά τα τελευταία πέντε έτη. Κατά συνέπεια, αποφασίστηκε να αυξηθεί το αποθεματικό αλληλεγγύης και επείγουσας βοήθειας της ΕΕ κατά 1,5 δισ. EUR για την περίοδο 2024-2027. Η Επιτροπή εκτιμά ότι οι πρόσθετες ετήσιες επενδυτικές ανάγκες κατά τη μετάβαση ανέρχονται σε 1,5 % του ΑΕΠ σε σύγκριση με την περίοδο 2011-2020, αλλά τονίζει ότι η αδράνεια θα οδηγούσε σε πολύ μεγαλύτερο κόστος κατά τις επόμενες δεκαετίες, με πιθανό σωρευτικό κόστος από πλευράς απώλειας ΑΕΠ ύψους 2,4 τρισ. EUR μεταξύ 2031 και 2050, το οποίο αποτελεί συντηρητική εκτίμηση που δεν περιλαμβάνει, για παράδειγμα, τον κίνδυνο σημείων καμπίς. Επιπλέον, η ενίσχυση των μέτρων πρόληψης κινδύνων και ετοιμότητας θα βελτιώσει την ανθεκτικότητα ολόκληρης της οικονομίας και θα μειώσει το κόστος της μετάβασης.

Η ενίσχυση της Ένωσης Κεφαλαιαγορών και η εμβάθυνση της ενιαίας αγοράς θα είναι αναγκαίες για τη διασφάλιση του απαιτούμενου επιπέδου ιδιωτικών επενδύσεων, με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και άλλους θεσμικούς χρηματοοικονομικούς παράγοντες να διαδραματίζουν καίριο ρόλο ως προς την κινητοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων, ιδίως με την ελαχιστοποίηση των κινδύνων των έργων, την αποδέσμευση επενδύσεων σε υποδομές και την αποστολή μηνυμάτων που θα προσελκύσουν κι άλλους συμμετέχοντες από την αγορά. Η στοχευμένη δημόσια χρηματοδότηση θα επιτρέψει την αποδοτικότερη χρήση των υφιστάμενων μέσων όπως το Ταμείο Καινοτομίας, τα έσοδα από πλειστηριασμούς του ΣΕΔΕ της ΕΕ και ο προϋπολογισμός της ΕΕ.

Ερωτήματα προς τους υπουργούς:

Στο πλαίσιο αυτό, οι υπουργοί καλούνται να ανταλλάξουν απόψεις σχετικά με τα ακόλουθα ερωτήματα:

- *Με ποιον τρόπο θα πρέπει να επιδιώξει η ΕΕ τη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα στο πλαίσιο της επιδείνωσης της κλιματικής αλλαγής και του πολλαπλασιασμού των επιπτώσεών της στη ζωή μας; Ποιοι είναι οι σημαντικοί παράγοντες που θεωρείτε ότι θα ευνοήσουν την ανάπτυξη ενός πλαισίου για την περίοδο μετά το 2030;*
- *Ποιοι οικονομικοί τομείς έχουν τις μεγαλύτερες δυνατότητες να συμβάλουν στη μετάβαση μετά το 2030 και πού διαβλέπετε τις μεγαλύτερες προκλήσεις;*